

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sžsk/10/2019
Identifikačné číslo spisu: 2013200663
Dátum vydania rozhodnutia: 20.05.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:2013200663.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Aleny Adamcovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD. v právnej veci žalobcu: P. Z. I., nar. XX.X.XXXX, bytom B., zastúpeného spoločnosťou V4 Legal, s.r.o., AK, so sídlom Tvrdeho 783/4, Žilina, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom ul. 29. augusta č. 8-10, Bratislava, za účasti ďalšieho účastníka: Adam Bocheňski, - PROJEKT PLUS, so sídlom Sobotište 17, IČO: 45 681 848, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 7951-3/2013-BA zo dňa 30.7.2013, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 14S/18/2015-170 zo dňa 14. mája 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 14S/18/2015-170 zo dňa 14. mája 2018 z a m i e t a.

Žalobcovi voči žalovanej priznáva právo na náhradu trov kasačného konania v rozsahu jednej pätiny.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd alebo správny súd“) napadnutým rozsudkom č. k. 14S/18/2015-170 zo dňa 14. mája 2018 podľa § 191 ods. 1 písm. d/, e/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne, ústredia č. 7951-3/2013-BA zo dňa 30.7.2013 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Žalobcovi priznal právo na náhradu trov konania voči žalovanej v celom rozsahu. Účastníkovi konania W. I. náhradu trov konania nepriznal.

2. Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že krajský súd z predloženého administratívneho spisu zistil, že žalobca sa žalobou domáhal preskúmania a zrušenia rozhodnutia žalovanej č. 7951 - 3/2013-BA zo dňa 30.7.2013, ktorým žalovaná v konaní o odvolaní žalobcu potvrdila rozhodnutie

Sociálnej poisťovne, pobočka Senica č. 22906-1/2011-SE zo dňa 22.8.2011. Uvedeným prvostupňovým rozhodnutím bolo určené, že žalobcovi dňom 1.9.2010 nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti u zamestnávateľa Adam Bocheňski - PROJEKT PLUS, Sobotište 17, IČO: 45 681 848, ktorý bol zamestnávateľom žalobcu, ale ktorý ku dňu 21.09.2011 ukončil svoju podnikateľskú činnosť. Krajský súd mal tiež preukázané, že Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutím zo dňa 10.11.2011 č. 55295-2/2011-BA prerušila konanie do dňa doručenia informácie ZUS postupom podľa § 193 ods. 3, 5, 6 zák. č. 461/2003 Z. z. z dôvodu potreby získania relevantných informácií potrebných na preskúmanie skutkového stavu, a bez ktorých nie je možné o odvolaní žalobcu rozhodnúť. Súčasťou administratívneho spisu je i osvedčenie Obvodného úradu Trnava, odbor živnostenského podnikania zo dňa 23.7.2010, vydané na vykonávanie živnosti pre Adam Bocheňski, ako i oznámenie o ukončení podnikania, ktoré podľa výpisu zo živnostenského registra bolo ukončené k 21.9.2011, registračný list zamestnávateľa Adam Bocheňski, ktorý bol doručený Sociálnej poisťovni, pobočka Senica dňa 2.9.2010 a registračný list zamestnanca - žalobcu, ktorý bol doručený Sociálnej poisťovni, pobočka Senica dňa 8.12.2010. Súčasťou spisu je i list ZUS zo dňa 13.4.2011, ktorým bola požiadaná žalovaná o poskytnutie informácie, či zamestnanie na úväzok sa skutočne vykonáva na území Slovenskej republiky, teda v štáte, v ktorom má sídlo zamestnávateľ a či zamestnané osoby vykonávajú skutočné zamestnanie na Slovensku. Podľa listu zo dňa 10.10.2013 mala Sociálna poisťovňa, ústredie zaslať ZUS list a informovať, že vo firmách, medzi inými i Adam Bocheňski - PROJEKT PLUS, Sobotište sa nevykonáva zamestnanie na území Slovenskej republiky a ZUS určí poľské zákonodarstvo na základe predpisov práva EÚ podľa článku 16 ods. 4 nariadenie č. 987/2009 s dotazom, či je potrebné žalovanú vo veci určenia poľského zákonodarstva informovať.

3. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej tiež len zákon č. 461/2003 Z. z. alebo zákon o sociálnom poistení), citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 7 ods. 1 písm. a/, § 14 ods. 1 písm. a/, § 15 ods. 1 písm. a/, § 196 ods. 1, 7, § 209 ods. 4 uvedeného zákona, v spojení s právnou úpravou ustanovenou v koordinačných nariadeniach - Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 zo 16.09.2009 (ďalej len „základné nariadenie“) a vykonávacie nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16.9.2009, ktorým sa vykonáva nariadenie č. 883/2004 (ďalej len „vykonávanie nariadenie“), 1, 3, citujúc právnu úpravu ustanovenú v čl. 11 ods. 3, čl. 13 ods. 1, 3, postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach, za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa prvej hlavy tretej časti SSP a dospel k záveru o dôvodnosti podanej žaloby.

4. Krajský súd konštatoval, že pri určovaní uplatniteľnej legislatívy nie je rozhodujúci len status osoby ako zamestnanca, resp. samostatne zárobkovo činné osoby, ale aj výkon činnosti. Preto je dôležité skúmať pri aplikácii osobitného pravidla, ktorého cieľom je zabezpečenie uplatniteľnej legislatívy len jedného členského štátu, nie len status osoby, ale aj reálny výkon činnosti za účelom zamedzenia manipulácii s uplatniteľnými právnymi predpismi a ich zneužívania v tejto oblasti. Napriek tomu, že pojem reálneho výkonu činnosti nie je explicitne zadefinovaný v základnom nariadení, v pravidlách určujúcich uplatniteľnú legislatívu ustanovených v hlave II základného nariadenia je pojem reálneho výkonu činnosti jedným z faktorov na posúdenie a určenie príslušnosti k právnym predpisom sociálneho zabezpečenia. Sociálnej poisťovni bola doručená informácia poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS Váršava, že v posledných rokoch vznikli na území Slovenskej republiky firmy, ktoré sprostredkovávajú pre poľských samostatných podnikateľov zamestnanie na úväzok v iných členských štátoch. V mnohých prípadoch cieľom tejto činnosti nie je výkon zamestnania na pracovnú zmluvu mimo hraníc Poľskej republiky, ale vyhýbanie sa plateniu odvodov na sociálne zabezpečenie ZUS z podnikateľskej činnosti, ktorú vykonávajú v Poľskej republike.

5. Krajský súd poukázal na to, že na účely správneho vykonávania základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia z rozhodnutia správnej komisie pre koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia č. H5 z 18.03.2010 o spolupráci v boji proti podvodom a omylom v rámci nariadenia Rady

(ES) č. 883/2004 a Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia vyplýva, že orgány a inštitúcie členských štátov spolupracujú v oblasti boja proti podvodom a omylom. Na zabezpečenie riadneho vykonávania základného nariadenia sú príslušné orgány a inštitúcie členských štátov na základe článku 76 základného nariadenia povinné navzájom spolupracovať, vzájomne sa informovať o relevantných skutočnostiach, poskytovať svoje služby a komunikovať medzi sebou. Inštitúcia sociálneho zabezpečenia ZUS Váršava bola oprávnená požadovať preukázanie relevantných skutočností na určenie uplatniteľnej legislatívy a Sociálna poisťovňa, ktorá je príslušná inštitúcia na určenie uplatniteľnej legislatívy na území Slovenskej republiky, bola povinná rozhodujúce skutočnosti preskúmať.

6. Podľa názoru krajský súd vychádzajúc z citovaných právnych ustanovení a obsahu administratívneho spisu Sociálna poisťovňa, pobočka Senica nevykonala žiadne dokazovanie a nezískala žiaden dôkaz, ktorý by potvrdil, že žalobca na území Slovenskej republiky reálne nevykonával činnosť ako zamestnanec, preto nemôže podliehať slovenskému právnemu predpisu podľa článku 13 (3) základného nariadenia. Názor, na základe ktorého žalovaná vo veci rozhodla, považoval krajský súd za predčasný, prijatý na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu. Krajský súd uviedol, že Sociálna poisťovňa, pobočka Senica svoje rozhodnutie založila iba na konštatovaní, že fyzickou kontrolou nebolo možné preukázať reálny výkon činnosti zamestnanca u zamestnávateľa Adam Bocheňski - PROJEKT PLUS, Sobotište 17, čo považoval správny súd za nedostatok v dokazovaní, ktorý nebol odstránený ani žalovanou v odôvodnení jej rozhodnutia. Argumentácia, na ktorej žalovaná založila svoje rozhodnutie, je vzhľadom na rozsah zistených skutočností pochybná, nie je podložená žiadnymi konkrétnymi dôkazmi a spôsob, akým žalovaná vykonávala šetrenie na reálny výkon činnosti žalobcom, nie je postačujúci pre záver, ktorý žalovaná v rozhodnutí napadnutom žalobou prijala. Krajský súd mal za to, že iba na základe nepreukázaných indícií zo strany žalovanej, o možnosti zneužívania slovenského sociálneho systému, nie je možné prijať rozhodnutie, že u žalobcu účasť na sociálnom poistení nevznikla. Rovnako považoval za nedostatočne preukázané okolnosti spojené s uzatvorením dohody medzi Slovenskou republikou a orgánmi sociálneho zabezpečenia Poľskej republiky, čo nemôže postačovať na potvrdenie správnosti rozhodnutia žalovanej. Konštatoval, že existencia takejto dohody musí byť žalovanou preukázaná (aj keď nariadenie explicitne nevyžaduje písomnú formu) a zároveň musí spĺňať podmienky preskúmateľnosti, keďže určenie uplatniteľnej legislatívy nesmie byť arbitrárne a prispôsobenie faktov alebo udalostí, ku ktorým dochádza v jednom členskom štáte, nemôže v žiadne prípade viesť k tomu, aby sa iný členský štát stal príslušným alebo jeho právne predpisy uplatniteľnými (bod č. 11 preambuly vykonávacieho nariadenia). Tieto podmienky však v prejednávacom prípade žalovanou splnené neboli a z administratívneho spisu žalovanej nemožno vyvodiť objektívny záver o existencii dohody podľa čl. 16 odsek 4 vykonávacieho nariadenia. Správny súd poukázal tiež na povinnosť žalovanej v odôvodnení rozhodnutia podľa § 209 ods. 4 zákona o sociálnom poistení uviesť, ktoré skutočnosti boli podkladom pre vydanie rozhodnutia, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a na základe ktorých právnych predpisov rozhodovala. Žalovaná ani pobočka Sociálnej poisťovne, ktorá rozhodovala v prvom stupni, však v odôvodnení rozhodnutia neuviedli, že by dohoda medzi ňou a poľskou inštitúciou ZUS bola podkladom pre vydanie rozhodnutia.

7. Krajský súd dospel k záveru, že rozhodnutie žalovanej bolo vydané na základe nedostatočne zistenom stavu veci, pre nedostatok dôvodov je nepreskúmateľné, tiež nesie znaky porušenia základného práva účastníka na spravodlivý proces, nakoľko žalovaná sa nevysporiadala s odvolacími námietkami účastníka správneho konania, a preto správny súd napadnuté rozhodnutie žalovanej podľa § 191 ods. 1 písm. d) a e) SSP v spojení s § 491 ods. 1 SSP zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie v naznačenom smere.

8. Správny súd o náhrade trov konania rozhodol tak, že v konaní úspešnému žalobcovi priznal právo na náhradu trov konania podľa § 167 ods. 1 SSP s tým, že o výške ich náhrady bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, a to postupom podľa § 175 ods. 2 SSP. O náhrade trov konania ďalšieho účastníka W. I. rozhodol tak, že tomuto účastníkovi ich nepriznal, nakoľko mu žiadne trovy ani nevznikli.

II.

Kasačná sťažnosť žalovanej proti rozsudku krajského súdu

9. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podala žalovaná v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalovaná namietala, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP). Navrhovala, aby najvyšší súd rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 14S/18/2015-170 zo dňa 14. mája 2018 zmenil tak, že žalobu zamietá, alternatívne rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

10.1. V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalovaná v úvode poukázala na skutkové zistenia daného prípadu. Žalovaná dôvodila, že pri posudzovaní postavenia a výkonu činnosti žalobcu ako zamestnanca predovšetkým vychádzala z koordinačných nariadení ES - Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 zo 16.09.2009 (základné nariadenie) a vykonávacie nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16.9.2009, ktorým sa vykonáva nariadenie č. 883/2004 (vykonávanie nariadenie), postupom podľa Praktické príručky o uplatniteľných právnych predpisoch v Európskej únii, Európskom hospodárskom priestore a vo Švajčiarsku (praktická príručka). Žalovaná tvrdila, že v zmysle zásady vyplývajúcej z čl. 76 základného nariadenia prebiehali medzi žalovanou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia ZUS v rokoch 2012 až 2013 rozsiahle rokovania za účelom vyriešenia situácií v dôsledku dôvodných obáv, že zo strany osôb s bydliskom v Poľskej republike dochádza k obchádzaniu právnych predpisov sociálneho zabezpečenia a k zneužívaniu slovenského systému sociálneho zabezpečenia (bližšie odôvodnené vo vyjadrení k žalobe zo dňa 28. apríla 2014). Žalovaná zdôraznila, že naďalej zastáva názor, že splnenie kritérií registrovaného sídla alebo miesta podnikania je jedným z rozhodujúcich faktorov na určenie miesta výkonu činnosti, pričom v prejednávanej veci však nemohlo dôjsť ku kontrole splnenia uvedených podmienok, pretože na adrese miesta podnikania zamestnávateľa žalobcu sa nachádzal len neobývaný dom a taktiež vlastník predmetnej nehnuteľnosti odo dňa 30. mája 2011 odvolal svoj súhlas so zápisom nehnuteľnosti ako miesta podnikania zamestnávateľa, z čoho je zrejmé, že zamestnávateľ už v čase vydania prvostupňového rozhodnutia nespĺňal ani základné podmienky na určenie registrovaného miesta podnikania, teda zamestnávateľ nepreukázal existenciu registrovaného miesta podnikania. Žalovaná súčasne vyslovila názor, že okrem nespĺnenia podmienok registrovaného miesta podnikania zamestnávateľa, nebola pre účely aplikácie základného nariadenie preukázaná ani skutočnosť, že k reálnemu výkonu činnosti žalobcu na území Slovenskej republiky skutočne došlo, v ktorej súvislosti poukázala na rozsudok Európskeho súdneho dvora vo veci Mattem a Cikotic C-10/05, s ktorou argumentáciou sa stotožnil aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozsudku sp. zn. 7Sžso/30/2016 zo dňa 4. júla 2017 a v podobnom prípade aj Najvyšší súd SR v rozsudku sp. zn. 10Sžso/77/2015 zo dňa 22. júna 2016. Žalovaná trvala na tom, že napadnuté rozhodnutie vychádza z dostatočne zisteného a preukázaného skutkového stavu, keď Sociálna poisťovňa pobočka Senica zabezpečila všetky dôkazy, ktoré bolo možné objektívne vzhľadom na daný prípad z ich strany získať. Súčasne mala za to, že napadnuté rozhodnutie je dostatočne odôvodnené a je v súlade s právnymi predpismi Slovenskej republiky, ako aj s koordinačnými nariadeniami ES. Ďalej vyslovila názor, že dôkazné bremeno spočívalo nielen na Sociálnej poisťovni, ale aj na žalobcovi a zamestnávateľovi, pričom túto povinnosť, ktorá im vyplýva z vykonávacieho nariadenia, si riadne nespĺnili. V danej súvislosti poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu sp. zn. 7Sžso/30/2016 zo dňa 4. júla 2017 a rozsudok NS SR sp. zn. 10 Sžso/48/2015 zo dňa 28. septembra 2016.

10.2. Žalovaná vo vzťahu k dohode o určení uplatniteľnej legislatívy uzavretej podľa článku 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia uviedla, že v napadnutom rozhodnutí ozrejmla akým spôsobom došlo vo vzťahu k žalobcovi k definitívnemu určeniu uplatniteľnej legislatívy, čo možno považovať za zachovanie práva žalobcu na riadne vedený administratívny spis, v ktorej súvislosti poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžso/20/2016 z 28.11.2017, 10Sžsk/13/2017 zo dňa 27. apríla 2018.

10.3. V závere žalovaná poukazom na rozhodnutie Krajského súdu v Trnave č. k. 14S 116/2014-204 zo dňa 15. februára 2018 a uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. IV. ÚS 499/2011-25 zo dňa 22. novembra 2011, citujúc právny názor ústavného súdu, uviedla, že diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej

skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná; protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konania. Záverom žalovaná poukázala na právoplatné rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých skutkovo obdobných prípadoch, rozhodol v prospech Sociálnej poisťovne sp. zn. 1Sžso/20/2016 zo dňa 28. 11. 2017, 10Sžsk/7/2017 zo dňa 28. marca 2018, 10Sžsk/13/2017 zo dňa 27. apríla 2018 a 10Sžso/22/2015 z 27. apríla 2016.

III.

Vyjadrenie žalobcu a ďalšieho účastníka konania ku kasačnej sťažnosti žalovanej

11. Kasačná sťažnosť žalovanej bola žalobcovi doručená dňa 17.08.2018. Žalobca sa ku kasačnej sťažnosti žalovanej vyjadril tak, že navrhoval, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť žalovanej zamietol a potvrdil rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 14S/18/2015-170 zo dňa 14. mája 2018. V dôvodoch vyjadrenia žalobca nesúhlasil s dôvodmi žalovanej uvedenými v kasačnej sťažnosti. Rozsudok krajského súdu považoval po skutkovej a právnej stránke za správny a mal za to, že kasačná sťažnosť žalovanej neobsahuje žiadne nové skutočnosti, s ktorými by sa krajský súd už nevysporiadal v odôvodnení rozsudku.

12. Kasačná sťažnosť žalovanej bola doručená ďalšiemu účastníkovi konania uložením na pošte dňa 29.08.2018. Ďalší účastník sa ku kasačnej sťažnosti žalovanej nevyjadril a návrh na rozhodnutie kasačnému súdu nepodal.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP), v rozsahu námietok žalovanej uvedených v kasačnej sťažnosti, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej nie je dôvodná.

14. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 14S/18/2015-170 zo dňa 14. mája 2018, ktorým krajský súd podľa § 191 ods. 1 písm. d/, e/ SSP rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne, ústredia č. 7951-3/2013-BA zo dňa 30.7.2013 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

15. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasťou ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich najvyšší súd neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

16. Predmetom preskúmacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie žalovaného správneho orgánu - Sociálnej poisťovne, ústredie č. 7951-3/2013-BA zo dňa 30.7.2013, ktorým žalovaná odvolanie žalobcu zamietla a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Senica č. 22906-1/2011-SE zo dňa 22.8.2011. Uvedeným prvostupňovým rozhodnutím bolo určené, že žalobcovi dňom 1.9.2010 nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti u zamestnávateľa žalobcu - Adam Bocheňski - PROJEKT PLUS, so sídlom Sobotište 17, IČO: 45 681 848.

17. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike

vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 SSP). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 SSP). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 SSP). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP).

18. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

19. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu náležite postupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu, napadnutého žalobou, vykonal náležite v zmysle platnej právnej úpravy zákona č. 461/2003 Z. z., v spojení s právnou úpravou ustanovenou v koordinačných nariadeniach ES - Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 z 29.04.2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia v znení nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 988/2009 zo 16.09.2009 (základné nariadenie) a vykonávacie nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16.9.2009, ktorým sa vykonáva nariadenie č. 883/2004 (vykonávanie nariadenie), postupom podľa Správneho súdneho poriadku a svoju právnu úvahu, na základe ktorej ustálil svoj právny záver, aj náležite odôvodnil.

20. Najvyšší súd po vykonaní súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým správnym rozhodnutím a konaní im predchádzajúcich pri aplikácii zákonnej úpravy uvedených právnych predpisov postupom podľa Správneho súdneho poriadku dospel k zhodnému záveru ako krajský súd o dôvodnosti žaloby. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti žalovanej vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu po tom, ako sa oboznámil s

obsahom administratívneho a súdneho spisu, s námietkami žalovanej uvedenými v kasačnej sťažnosti a s prihliadnutím na § 461 SSP dospel k záveru, že v zásade nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v dôvodoch napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku rozsudku. Kasačný súd na zdôraznenie správnosti a zákonnosti rozsudku správneho súdu, zamerajúc pozornosť najmä zásadnej námietke sťažovateľa - žalovanej, ktorou namietal, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP uvádza nasledovné.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

21. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

22. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

23. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

24. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivец musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

25. Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2 (čl. 7 ods. 2 Ústavy slovenskej republiky).

26. Slovenská republika vstupom do Európskej únie na základe Zmluvy o pristúpení podpísanej v Aténach dňa 16. apríla 2003 jej zmluvnými stranami, ktorá podľa čl. 2 ods. 2 zmluvy vstúpila do platnosti dňa 1. mája 2004, ako nový členský štát Európskej únie Zmluvou o pristúpení preniesla časť svojich právomocí na Európsku úniu v určenej miere a svojím vstupom do Európskeho spoločenstva sa súčasne zaviazala k uplatňovaniu právne záväzných aktov Európskych spoločenstiev a Európskej únie. Právne záväznými aktami na úseku sociálneho zabezpečenia pre členské štáty Európskej únie (teda aj pre Slovenskú republiku) sú Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o

koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (základné nariadenie) a Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (vykonávacie nariadenie). Európsky parlament a Rada prijali Nariadenie č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, najmä na jej články 42 a 308, konajúc postupom v článku 251 zmluvy, sledujúc ciele, uvedené v preambule zmluvy.

27. Základné nariadenie v druhej hlave ustanovuje určenie príslušnosti právnych predpisov uplatniteľných na fyzické osoby vykonávajúce zamestnanie alebo samostatne zárobkovú činnosť v členských štátoch. V článku 11 ods. 1 uvedeného nariadenia Európsky parlament a Rada ustanovuje všeobecné pravidlo zakotvené v preambule tohto nariadenia, že osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu; tieto právne predpisy sa určia v súlade s touto hlavou. V čl. 11 ods. 3 písm. a/ uvedeného nariadenia európsky zákonodarcovia stanoví, že s výhradou článkov 12 až 16 osoba vykonávajúca činnosť ako zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba v členskom štáte podlieha právnym predpisom tohto členského štátu. Pokiaľ fyzická osoba vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch sa určí príslušnosť právneho predpisu členského štátu EÚ podľa právnej úpravy ustanovenej v čl. 13 ods. 3 základného nariadenia, v zmysle ktorého osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, alebo ak vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom určeným v súlade s odsekom 1 čl. 13.

28. Postup uplatňovania článku 13 základného nariadenia Európsky parlament a Rada ustanovuje v čl. 16 vykonávacieho nariadenia (č. 987/2009).

29. Podľa čl. 16 ods. 1 až 6 vykonávacieho nariadenia osoba, ktorá vykonáva činnosti v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, informuje o tejto skutočnosti inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska.

Určená inštitúcia členského štátu bydliska bezodkladne určí uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na dotknutú osobu uplatňujú, so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a článok 14 vykonávacieho nariadenia. Toto určenie sa považuje za predbežné. Inštitúcia informuje o predbežnom určení uplatniteľných právnych predpisov určené inštitúcie každého členského štátu, v ktorom sa činnosť vykonáva.

Predbežné určenie uplatniteľných právnych predpisov, ako sa stanovuje v odseku 2, sa stáva definitívnym do dvoch mesiacov odo dňa, keď boli inštitúcie určené príslušnými orgánmi dotknutých členských štátov o ňom informované v súlade s odsekom 2, ak už uplatniteľné právne predpisy neboli definitívne určené na základe odseku 4 alebo najmenej jedna dotknutá inštitúcia neinformovala inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska do konca tejto dvojmesačnej lehoty o tom, že nemôže prijať toto určenie alebo že zaujala k tejto veci odlišné stanovisko.

Ak existuje neistota vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov, v dôsledku ktorej je potrebné, aby inštitúcie alebo úrady dvoch alebo viacerých členských štátov na požiadanie jednej alebo viacerých inštitúcií určených príslušnými úradmi dotknutých členských štátov alebo samotných týchto úradov navzájom rokovali, určia sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou a so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a príslušné ustanovenia článku 14 vykonávacieho nariadenia. Ak inštitúcie alebo príslušné dotknuté úrady nemajú vo veci rovnaké stanoviská, snažia sa dosiahnuť dohodu v súlade s uvedenými podmienkami a uplatní sa článok 6 vykonávacieho nariadenia.

Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli predbežne alebo definitívne určené za uplatniteľné, to bezodkladne oznámi dotknutej osobe.

Ak dotknutá osoba neposkytne informácie podľa odseku 1, uplatnia sa ustanovenia tohto článku na podnet inštitúcie určenej príslušným úradom členského štátu bydliska, len čo je o situácii tejto osoby informovaná, napríklad aj prostredníctvom inej dotknutej inštitúcie.

30. V čl. 2 až v čl. 5 vykonávacieho nariadenia európsky zákonodarca ustanovuje rozsah pôsobnosti, pravidlá výmen medzi inštitúciami a rozsah pôsobnosti a pravidlá výmen medzi dotknutými osobami a inštitúciami, formát a spôsob výmeny údajov a právnu relevantnosť dokumentov a podporných dokladov vystavených v inom členskom štáte nasledovne:

31. Podľa čl. 2 ods. 1 až 4 na účely vykonávacieho nariadenia sa výmeny medzi úradmi a inštitúciami členských štátov a osobami, na ktoré sa vzťahuje základné nariadenie, zakladajú na zásadách verejnej služby, účinnosti, aktívnej pomoci, rýchleho poskytovania a dostupnosti vrátane elektronickej dostupnosti, a to predovšetkým pre staršie osoby a osoby so zdravotným postihnutím.

Inštitúcie si bezodkladne poskytujú alebo vymieňajú všetky údaje potrebné na stanovenie a určenie práv a povinností osôb, na ktoré sa uplatňuje základné nariadenie. Prenos takýchto údajov medzi členskými štátmi prebieha buď priamo medzi inštitúciami, alebo nepriamo prostredníctvom styčných orgánov.

V prípade, že osoba omylom predložila informácie, dokumenty alebo žiadosti inštitúcii na území iného členského štátu, ako je ten, v ktorom sa nachádza inštitúcia určená v súlade s vykonávacím nariadením, táto inštitúcia bezodkladne postúpi predmetné informácie, dokumenty alebo žiadosti inštitúcii určenej v súlade s vykonávacím nariadením spolu s údajom o pôvodnom dátume ich predloženia. Tento dátum je pre príslušnú inštitúciu záväzný. Inštitúcie členského štátu však nemôžu niesť zodpovednosť ani sa ich nečinnosť nemôže považovať za prijatie rozhodnutia, ak im inštitúcie iného členského štátu zaslali informácie, dokumenty alebo žiadosti oneskorene.

Ak sa údaje postúpia nepriamo prostredníctvom styčného orgánu členského štátu určenia, lehoty na odpoveď na žiadosti začínajú plynúť od dátumu, keď styčný orgán prijal žiadosť, ako keby ju prijala inštitúcia v tomto členskom štáte.

32. Podľa čl. 3 ods. 1 až 4 členské štáty zabezpečia, aby dotknutým osobám boli sprístupnené potrebné informácie s cieľom informovať ich o zmenách, ktoré sa zaviedli základným nariadením a vykonávacím nariadením, aby mohli uplatňovať svoje práva. Taktiež zabezpečia užívateľsky prístupné služby.

Od osôb, na ktoré sa uplatňuje základné nariadenie, sa vyžaduje, aby dotknutým inštitúciám postúpili informácie, dokumenty alebo podporné doklady, ktoré sú potrebné na posúdenie ich situácie alebo situácie ich rodín, na určenie alebo zachovanie práv a povinností a na určenie uplatniteľných právnych predpisov a ich povinností, ktoré z nich vyplývajú.

Členské štáty pri zhromažďovaní, odstupovaní alebo spracovaní osobných údajov podľa svojich právnych predpisov na účely vykonávania základného nariadenia zabezpečujú, aby dotknuté osoby mohli v plnej miere vykonávať svoje práva týkajúce sa ochrany osobných údajov v súlade s predpismi Spoločenstva o ochrane fyzických osôb vo vzťahu k spracovaniu osobných údajov a voľnému pohybu takýchto údajov.

V rozsahu potrebnom na uplatňovanie základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia zodpovedné inštitúcie postúpia dotknutým osobám informácie a vydajú im dokumenty, a to bezodkladne a v každom prípade v rámci lehôt stanovených právnymi predpismi dotknutého členského štátu. Zodpovedná inštitúcia oznámi svoje rozhodnutie žiadateľovi s bydliskom alebo miestom pobytu v inom členskom štáte priamo alebo prostredníctvom styčného orgánu členského štátu bydliska alebo pobytu. V prípade zamietnutia dávok táto inštitúcia tiež uvedie dôvody zamietnutia, opravné prostriedky a lehoty na odvolanie. Kópia tohto rozhodnutia sa zašle ďalším zainteresovaným inštitúciám.

33. Podľa čl. 4 ods. 1 až 3 správna komisia určí štruktúru, obsah, formu a podrobné mechanizmy výmeny dokumentov a štruktúrovaných elektronických dokumentov.

Zasielanie údajov medzi inštitúciami alebo styčnými orgánmi sa uskutočňuje elektronickými prostriedkami buď priamo, alebo nepriamo prostredníctvom prístupových bodov patriacich do spoločného bezpečnostného rámca, ktorý je schopný zaručiť dôvernosť a ochranu vymieňaných údajov. Pri komunikácii s dotknutými osobami zodpovedné inštitúcie používajú mechanizmy, ktoré sú vhodné v danom prípade, a podľa možnosti maximálne uprednostňujú používanie elektronických prostriedkov. Správna komisia vypracuje praktické pravidlá zasielania informácií, dokumentov alebo rozhodnutí dotknutej osobe pomocou elektronických prostriedkov.

34. Podľa čl. 5 ods. 1 až 4 dokumenty vydané inštitúciou členského štátu, ktoré osvedčujú situáciu

osoby na účely uplatnenia základného nariadenia a vykonávacieho nariadenia, ako aj podporné doklady, na základe ktorých boli dokumenty vydané, uznávajú inštitúcie iných členských štátov, pokiaľ ich členský štát, v ktorom boli vydané, nezrušil ani nevyhlásil za neplatné.

V prípade pochybností o platnosti dokumentu alebo pravdivosti skutočností, z ktorých vychádzajú tvrdenia, ktoré sú v ňom uvedené, inštitúcia členského štátu, ktorej sa dokument predložil, požiada inštitúciu, ktorá dokument vydala, o poskytnutie potrebných objasnení a v prípade potreby o zrušenie tohto dokumentu. Vydávajúca inštitúcia prehodnotí dôvody na vydanie dokumentu a prípadne ho zruší.

V prípade pochybností týkajúcich sa informácií poskytnutých dotknutou osobou, platnosti dokumentu alebo podporných dokladov, alebo pravdivosti skutočností, z ktorých vychádzajú tvrdenia, ktoré sú v nich uvedené, inštitúcia miesta pobytu alebo bydliska vykoná v zmysle odseku 2 na žiadosť príslušnej inštitúcie v rámci svojich možností potrebné overenie týchto informácií alebo tohto dokumentu.

Ak dotknuté inštitúcie nedospejú k dohode, môžu príslušné úrady predložiť záležitosť správnej komisii, a to najskôr jeden mesiac od dátumu, keď inštitúcia, ktorá dostala dokument, predložila svoju žiadosť. Správna komisia sa pokúsi o zosúladenie stanovísk do šiestich mesiacov od dátumu, keď jej bola záležitosť predložená.

35. Závaznosť spolupráce medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia členských štátov EÚ európsky zákonodarca ustanovuje tiež v čl. 20 ods. 1 a 2 vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorého dotknuté inštitúcie sprostredkujú príslušnej inštitúcii členského štátu, ktorého právne predpisy sú na osobu uplatniteľné podľa hlavy II základného nariadenia, nevyhnutné informácie potrebné na určenie dátumu, ku ktorému sa tieto právne predpisy stávajú uplatniteľnými, ako aj príspevkov, ktoré táto osoba a jej zamestnávateľ alebo zamestnávateľia sú povinní platiť podľa týchto právnych predpisov. Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy boli určené ako uplatniteľné na osobu podľa hlavy II základného nariadenia, sprostredkuje informáciu o dátume, ku ktorému sa uplatňovanie právnych predpisov stáva účinným, inštitúcii určenej príslušným úradom členského štátu, ktorého právne predpisy sa na túto osobu naposledy vzťahovali.

36. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich z predloženého spisového materiálu kasačný súd mal preukázané, že žalovaná podľa vlastného vyjadrenia v konaní tvrdila, že v zmysle zásad ustanovených v úvodnej časti nariadenia Európskeho parlamentu a Rady číslo 883/2004 (základného nariadenia) je potrebné zabezpečiť, aby osoby, ktoré sa pohybujú v rámci spoločenstva podliehali systému sociálneho zabezpečenia iba jedného členského štátu, aby sa tak predišlo prekryvaniu uplatniteľných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov a komplikáciám, ktoré by z toho mohli vzniknúť. Inštitúcie a osoby, na ktoré sa vzťahujú koordinačné nariadenia Európskej únie, majú povinnosť vzájomne sa informovať a spolupracovať, aby sa zabezpečilo riadne vykonávanie koordinačných nariadení. Ďalej tiež tvrdila, že Sociálna poisťovňa je oprávnená kontrolovať splnenie podmienok na určenie uplatniteľnej legislatívy v súlade s koordinačnými nariadeniami, ktoré upravujú oblasť sociálneho zabezpečenia. Kontroly týkajúce sa preverenia reálneho výkonu činnosti zamestnancov Sociálna poisťovňa uskutočňuje v prípade, ak vznikne podozrenie, že zo strany zamestnávateľov dochádza k obchádzaniu právnych predpisov sociálneho zabezpečenia (bez rozdielu národnosti či štátnej príslušnosti). Zdôraznila, že na základe výsledkov kontrol boli vyhodnotené firmy, ktorých zamestnanci reálne (ne)vykonávajú činnosť na území Slovenskej republiky, aj firmy ktoré zamestnávajú prevažne zamestnancov s bydliskom na území Poľskej republiky. O skutočnostiach zistených na základe kontroly u zamestnávateľa žalobcu bola v súlade s článkom 76 ods. 4 základného nariadenia informovaná centrála poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS. Žalovaná poukázala na list Sociálnej poisťovne - ústredie zo dňa 10.12.2013, ktorým akceptovala návrh poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS zo dňa 10.10.2013 na uzatvorenie spoločnej dohody medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia ZUS v súlade s čl. 16 (4) vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorej bolo aj žalobcovi určené poľské zákonodarstvo, ktoré má konečnú platnosť.

37. K právnej problematike vzniku resp. zániku povinného sociálneho poistenia poľských občanov zaujal svoje stanovisko Veľký senát správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „veľký senát“), ktorý posudzoval otázky nastolené senátom 9S v rozsahu vymedzenom v uznesení sp. zn. 9 Sžsk/22/2017 zo dňa 16. mája 2018, ktorým podľa § 22 ods. 1 písm. a) SSP postúpil vec vedenú

na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. 9Sžsk/22/2017 na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu.

38. Veľký senát uznesením sp. zn. 1Vs 1/2018 zo dňa 4. decembra 2018 rozhodol o otázkach rozhodujúcich pre posúdenie veci nasledovné: „Odpoveď na 1/ otázku: Dohoda medzi inštitúciami dvoch alebo viacerých členských štátov Európskej únie podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia č. 987/2009 z 16.09.2009 musí byť určitá, čo do obsahu, ako aj subjektov, ktorých sa má určenie uplatniteľných právnych predpisov týkať a súčasne musí byť zachytená v akomkoľvek formáte (napr. písomne, na elektronickom nosiči a pod.) a založená do spisu Sociálnej poisťovne. Odpoveď na 2/ otázku: Definitívne určenie uplatniteľnej legislatívy iného členského štátu Európskej únie od určitého dátumu podľa čl. 16 ods. 3 Nariadenia Európskeho parlamentu Rady (ES) č. 987/2009 (ďalej len „vykonávacie nariadenie“), ktorým sa vykonáva Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (ďalej len „základné nariadenie“) alebo vzájomnou dohodou podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie podľa čl. 1 písm. p/ základného nariadenia na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve.“ Rozhodnutie veľkého senátu je záväznou judikatúrou pre ďalšie rozhodovanie najvyššieho súdu vo veciach s obdobnou právnou problematikou.

39. Najvyšší súd vychádzajúc z uvedeného a právnej úpravy ustanovenej v druhej hlave vykonávacieho nariadenia a poukazom na záver veľkého senátu v uvedenom uznesení, že dohoda medzi inštitúciami dvoch alebo viacerých členských štátov EU podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia musí byť určitá čo do obsahu, ako aj subjektov, ktorých sa má určenie uplatniteľných právnych predpisov týkať a zároveň musí byť zachytená v akomkoľvek formáte (napr. písomne, na elektronickom nosiči atď.) a založená do spisu inštitúcie sociálneho poistenia členského štátu, v tomto prípade žalovanej konštatuje, že v preskúmvanej veci skutkové zistenia potvrdzujú, že na základe podnetu ZUS Váršava a z dôvodu pretrvávajúceho trendu narastajúceho počtu poľských zamestnancov vzbudzujúceho podozrenie zo zneužívania systému verejného zdravotníctva, avizované najmä ZP Dôvera a Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Sociálna poisťovňa vykonávala kontroly reálneho výkonu činnosti zamestnancov na území Slovenskej republiky, ktorí majú bydlisko v Poľskej republike, o ktorých skutočnostiach informovala príslušnú inštitúciu sociálneho zabezpečenia v Poľskej republike. V konkrétnom prípade posudzovanej veci o skutočnostiach zistených na základe kontroly u zamestnávateľa žalobcu bola v súlade s článkom 76 ods. 4 základného nariadenia informovaná centrála poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS. Sociálna poisťovňa - ústredie listom zo dňa 10.12.2013 akceptovala návrh poľskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS zo dňa 10.10.2013 na uzatvorenie spoločnej dohody medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia ZUS v súlade s čl. 16 (4) vykonávacieho nariadenia, v zmysle ktorej malo byť aj žalobcovi určené poľské zákonodarstvo, ktoré má konečnú platnosť. Z uvedeného je zrejmé, že medzi Sociálnou poisťovňou a príslušnou inštitúciou sociálneho zabezpečenia v Poľskej republike na základe koordinačných nariadení ES prebiehala vzájomná spolupráca za účelom zistenia uplatniteľnej legislatívy vo vzťahu k zamestnancom zamestnávateľa - Adam Bochénski-PROJEKT PLUS, zrejme aj vo vzťahu k žalobcovi - P. Z. I., avšak zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvorí administratívny spis nevyplýva, že medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia došlo k dohode o uplatniteľnej legislatíve poľského zákonodarstva aj vo vzťahu k žalobcovi ako zamestnancovi uvedeného zamestnávateľa. Kasačný súd v danej súvislosti upriamuje pozornosť na to, že z doterajšej prieskumnej činnosti zákonnosti rozhodnutí Sociálnej poisťovne v obdobných veciach je prítomná známa skutočnosť, že na základe vzájomnej koordinácie medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia došlo k dohode o uplatniteľnej legislatíve poľského zákonodarstva vo vzťahu k poľským občanom vykonávajúcich na území Slovenskej republiky obdobnú činnosť ako žalobca. Napokon samotná žalovaná vo vyjadrení k žalobe potvrdila, že medzi Sociálnou poisťovňou a poľskou inštitúciou sociálneho zabezpečenia ZUS v súlade s čl. 16 (4) vykonávacieho nariadenia prebiehala spolupráca za účelom uzatvorenia spoločnej dohody, v zmysle ktorej malo byť žalobcovi určené poľské zákonodarstvo s konečnou platnosťou.

40. Pokiaľ na základe vzájomnej koordinácie medzi Sociálnou poisťovňou a inštitúciou sociálneho

zabezpečenia Poľskej republiky došlo k dohode o uplatniteľnej legislatíve, ktorou uvedené inštitúcie sociálneho zabezpečenia určili uplatniteľnú legislatívu Poľskej republiky, na sociálne poistenie žalobcu ako zamestnanca zamestnávateľa - Adam Bochénski-PROJEKT PLUS, ako dotknutej osoby, potom na sociálne poistenie žalobcu sa bude aplikovať príslušná právna úprava Poľskej republiky, určená dohodou, a preto uvedený žalobca bude podliehať pod právomoc príslušnej inštitúcie sociálneho zabezpečenia ZUS Poľskej republiky ako štátu, ktorého legislatíva bola touto dohodou určená. Uvedená skutočnosť potom vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie sociálneho zabezpečenia druhého členského štátu EÚ konať o otázke uplatniteľnosti legislatívy na sociálne poistenie žalobcu ako zamestnanca zamestnávateľa - Adam Bochénski-PROJEKT PLUS, keďže uplatniteľnosť príslušnej legislatívy na sociálne poistenie tohto zamestnanca uvedeného zamestnávateľa bola vyriešená práve na základe dohody uzavretej medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia Slovenskej a Poľskej republiky ako členských štátov Európskej únie. Najvyšší súd dospel k záveru, že v posudzovanom prípade pre nedostatok skutkových podkladov však nebolo možné ustáliť záver o tom, či vo vzťahu k žalobcovi ako zamestnancovi zamestnávateľa - Adam Bochénski-PROJEKT PLUS, došlo k dohode medzi inštitúciami sociálneho zabezpečenia Slovenskej a Poľskej republiky, ktorou bola určená na prípad žalobcu legislatíva Poľskej republiky. Pokiaľ by došlo k určeniu uplatniteľnej legislatívy Poľskej republiky vo vzťahu k žalobcovi od určitého dátumu podľa čl. 16 ods. 3 Nariadenia Európskeho parlamentu Rady (ES) č. 987/2009, ktorým sa vykonáva Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, alebo vzájomnou dohodou podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia, táto skutočnosť by vylúčila právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie podľa čl. 1 písm. p/ základného nariadenia na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve.

41. Vzhľadom k vyššie uvedenému kasačný súd dospel k záveru, že preskúmané rozhodnutie žalovanej náležite nevychádza z právnej úpravy ustanovenej vo vykonávacom nariadení EÚ v spojení s právnou úpravou ustanovenou v základnom nariadení EÚ, majúce za následok nedostatočne zistený skutkový stav veci, ktoré skutočnosti spôsobujú jeho nezákonnosť. Z uvedených dôvodov vychádzajúc zo skutkových okolností posudzovaného prípadu, poukazom na právne závery uvedené vyššie, najvyšší súd v danej veci považoval námietky žalovanej uvedené v kasačnej sťažnosti proti rozsudku krajského súdu o nesprávnom právnom posúdení veci podľa § 440 písm. g/ SSP za nedôvodné. Pokiaľ krajský súd vo výroku rozsudku rozhodol tak, že preskúmané rozhodnutie žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie, najvyšší súd považoval napadnutý rozsudok krajského súdu za vecne správny i keď z iných právnych dôvodov, a preto kasačnú sťažnosť žalovanej podľa § 461 SSP zamietol.

42. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní mal úspech priznal nárok na ich náhradu (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 3 písm. a/ SSP) v skrátrenom rozsahu. Vzhľadom na závery uvedené vyššie najvyšší súd námietky žalobcu uvedené v konaní súdneho prieskumu pred správny súdom vyhodnotil bez právnej relevancie, ktoré nepodmienili jeho úspešnosť v tomto konaní. Žalobca v žalobe a v konaní pred správny súdom nevzniesol námietku nedostatku právomoci Sociálnej poisťovni na konanie a vydanie rozhodnutia, práve naopak v žalobe tvrdil, že na neho ako na zamestnanca je uplatniteľnou legislatívou pre sociálne zabezpečenie legislatíva štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, teda Slovenskej republiky. Žalobca ani vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozhodnutiu krajského súdu nevzniesol námietku nedostatku právomoci Sociálnej poisťovni. Kasačný súd zamietol kasačnú sťažnosť žalovanej proti rozsudku krajského súdu, ktorým správny súd rozhodnutie žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie, práve aj z dôvodu nedostatku právomoci, keďže nedostatok na vydanie správneho rozhodnutia je takou vadou konania, na ktorú správny súd musí vždy prihliadať. Vzhľadom k uvedenému teda v posudzovanom prípade k zrušeniu a vráteniu rozhodnutia žalovanej nedošlo z dôvodov tvrdení žalobcu v žalobe resp. v konaní súdneho prieskumu rozhodnutia žalovanej. Kasačný súd znížil nárok žalobcu na náhradu trov konania aj z dôvodu, že v danej veci ide o tzv. typizované žaloby. V prejednávanych veciach ide opakované konania (napr. sp. zn. 10Sžso/24/2015, 7Sžso/57/2015, 7Sžso/7/2015, 7Sžso/55/2015, 7Sžso/77/2015, 7Sžso/78/2015, 9Sžso/31/2016 a ďalšie), ktoré sú skutkovo veľmi obdobné s totožnou právnou otázkou, týkajúcou sa uplatnenia práv žalobcu, v predchádzajúcich správnych konaniach. Tomu zodpovedali aj jednotlivé podania právneho zástupcu žalobcu, čo do rozsahu a obsahu. Na druhej

strane pri svojom rozhodovaní o náhrade trov konania kasačný súd prihliadol aj na povinnosť právneho zástupcu riadne plniť procesné povinnosti žalobcu, a to najmä dodržiavanie lehôt a pokynov konajúcich súdov. Po zvážení uvedených hľadísk najvyšší súd žalobcom požadovaný nárok na náhradu trov znížil a priznal mu nárok na náhradu trov kasačného konania v rozsahu 1/5 majúc za to, že priznanie nároku na náhradu trov konania žalobcovi v celom rozsahu by v danom prípade bolo v rozpore s materiálnou spravodlivosťou.

43. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.